

Qəbələdə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının III Zirvə toplantısı keçirilmişdir

Türkmənistan Nazirlər Kabineti sədrinin müavini Sapardurdu Toyliyevin çıxışı

—Cənab sədr!
Zati-aliləri!
Xanımlar və cənablar!
İcazə verin Sizə və Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının üçüncü sammitinin bütün iştirakçılarına Türkmənistan Prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun salamlarını və zirvə görüşünə dəvətə görə təşəkkürünü çatdırım, onun adından sizə uğurlar və firavanlıq arzulam.

Bu mühüm və əhəmiyyətli tədbirdə çıxış etmək mənim üçün böyük şərəfdir. Bizi vahid irs birləşdirir, bu irsin köməyi ilə istər regionda, istərsə də bütün dünyada sülhün və sabitliyin təmin edilməsi işində xalqlarımız arasında hərtərəfli əməkdaşlığı dərinləşdirmək mümkündür.

Müasir dilçilik elminin məlumatına görə, türk dillərində danışan insanların sayı 100 milyondan çoxdur. Dil birliyi, mənəvi birlik və güclü inteqrasiya bizi daha sıx birləşdirir və qarşılıqlı anlaşmanın genişlənməsinə şərait yaradır.

Hörmətli iclas iştirakçıları, müasir Türkmənistan dinamik inkişaf edən dövlətdir. Türkmənistan Prezidentinin fəaliyyət xətti ölkənin innovasiya və sənaye baxımından inkişafına, ictimai rifahın təməlinə çevrilməli olan rəqa-

bətə davamlı iqtisadiyyatın yaradılmasına yönəlmişdir. Türkmənistan yeni texnologiyaları cəlb etməklə, innovasiyaları öyrənməklə, onları praktikada hərtərəfli tətbiq etməklə qabaqcıl dünya təcrübəsini fəal mənimsəyir. Biz nisbətən qısa müddət ərzində öz iqtisadiyyatımızı dünya standartlarına uyğunlaşdırmağa, neytrallıq, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq və humanizm prinsiplərinə əsaslanan əlverişli beynəlxalq münasibətlər sistemi yaratmağa nail olmuşuq.

Türkmənistan dünya sivilizasiyasına çox qiymətli töhfələr vermiş mədəni irsə malik olan türk dünyasının ayrılmaz hissəsidir. Müasir mərhələdə bizim mədəniyyətlərin inkişafı, mədəni irsin nəsil-dən-nəslə ötürülməsi bizim sivilizasiyanın yenilənməsinin davamı olub onun sarsılmazlığını təmin edir.

Məsələn, bizim xalqların birləşməsinin rəmzi olan Böyük İpək Yolunun əhəmiyyəti zaman keçdikcə daha da artır, özü də təkcə ona görə yox ki, o, müasir formatda bərpa olunur, həm də ona görə ki, bizim şüurumuzda tariximizin, mədəniyyətimizin ümumiliyi təsəvvürü yaranır.

Ümumi mədəni sərvətin qorunub saxlanması, öyrənil-

məsi və populyarlaşması amillərindən biri də humanitar əlaqələrdir. Türkmənistan zəngin beynəlxalq əməkdaşlıq təcrübəsinə malikdir. Bu əməkdaşlığın əhatə dairəsinin genişliyi məhz türkdilli ölkələrlə əməkdaşlıqda təzahür edir. Türk xalqlarının ümumi bayramı olan Novruz şənliklərinin hər il birlikdə qeyd edilməsi bizim xalqlarımızın vəhdətinə sübutdur. Qədim türkmən torpağında Novruzun möhtəşəm dini bayram kimi qeyd olunmasını xüsusi vurğulamaq istədim. Bu tədbir regionda sülh və həmrəylik yaradılmasını qarşıya məqsəd qoymuş xalqlarımız arasında möhkəm tarixi, mədəni əlaqələrə daha bir sübutdur.

Mədəni-humanitar əməkdaşlıq barədə danışarkən Türkmənistanın elmi, mədəni tədbirlərində türkdilli xalqların nümayəndələrinin fəal iştirakını qeyd etmək zəruridir. İl ərzində mədəniyyət günləri, elmi konfranslar, sərgilər və görüşlər keçirilir. Klassiklərin ədəbi və fəlsəfi irsi öyrənilir və tərcümə edilir. Məsələn, türkmən poeziyasının klassikləri Molla Nepesin, Əndəlibin onlarla əsəri Azərbaycan dilinə tərcümə olunmuş və nəşr edilmişdir. Böyük türkmən şairi Məhdim-

qulunun 290 illiyinin qeyd edilməsi ərəfəsində Azərbaycanca və Türkiyədə bu klassikin yaradıcılığına həsr edilmiş poeziya günləri keçirilmişdir. Bu ilin may ayında biz Türkmənistan Prezidentinin qazax dilində nəşr edilmiş "Türkmənistanın dərman bitkiləri" kitabının Astanada keçirilmiş təqdimatında iştirak etdik.

Ölkələrimiz arasında elmi əməkdaşlıq ilbəl fəallaşır. Türkmənistan türkdilli ölkələrin, demək olar ki, hamısı ilə elmi əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalamışdır. Bu gün həmin münasibətlər elmi təşkilatların və alimlərin əlaqələrinin yüksək intensivliyi ilə səciyyələnir. 2013-cü il mayın 30-da Türkmənistan hökuməti ilə Türkiyənin Əməkdaşlıq və Əlaqələndirmə Agentliyi (Türk İşbirliyi və Koordinasyon Ajansı - TİKA) arasında Sultan Alp Arslanın məzarının axtarışı və onun məqbərəsinin tikilməsi üzrə əməkdaşlıq haqqında protokol imzalanmışdır.

Son bir ildə Azərbaycanın, Qazaxistanın, Qırğızistanın, Türkiyənin və Özbəkistanın elmi mərkəzlərinin və universitetlərinin yüzlərlə alimi bizim ölkədə keçirilən elmi tədbirlərdə iştirak etmişdir. Türkmənistanın gənc və

təndaşları Qazaxistanın, Qırğızistanın, Türkiyənin ali məktəblərində təhsil alır, qardaş xalqların mədəniyyəti və elmi ilə tanış olurlar. Qardaş xalqların nümayəndələri də öz növbəsində Türkmənistanda təhsil alırlar. Əminik ki, ölkələrimizin elmi-texniki əlaqələrinin gələcək inkişafı, perspektivli innovasiya, elmi və texnoloji istiqamətlərin aşkar edilməsi çoxtərəfli münasibətlərin daha da genişlənməsinə və təkmilləşməsinə kömək edəcəkdir.

Hörmətli iclas iştirakçıları, qloballaşma, müasir çağırışlar şəraitində öz bənzərsiz qüvvəsini qoruyub saxlamış sivilizasiyamız gənc nəsli humanist dəyərlər ruhunda tərbiyə etməklə irəliləyir. Əminəm ki, qonaqpərvər Azərbaycan torpağında bu görüşümüz real səmərə verəcək, dövlətlərimiz arasında inteqrasiya proseslərinin daha da inkişafına, xalqlarımızın qarşılıqlı mənəvi zənginləşməsinə və yaxınlaşmasına xidmət edəcəkdir.

Diqqətinizə görə sağ olun.

Prezident **İlham ƏLİYEV**: İndi isə söz verilir Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının baş katibi cənab Xəlil Akıncıya.

Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq

Şurasının baş katibi Xəlil Akıncının çıxışı

—Sağ olun hörmətli dövlət başçısı!

Hörmətli dövlət başçıları!
Hörmətli Türkmənistan Respublikası Nazirlər Kabineti sədrinin müavini.

Hörmətli nazirlər, dəyərli tədbir iştirakçıları!

Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının III Zirvə toplantısı münasibətilə Qəbələdə çıxış etməkdən şərəf duyuram. 2011-ci ildə Almatı şəhərində keçirilən iqtisadi əməkdaşlıq əlaqələrinin müzakirə edildiyi ilk Zirvə toplantısından sonra ötən il elm, təhsil və mədəniyyət sahəsində əməkdaşlıq əlaqələrinin müzakirə edildiyi ikinci Zirvə toplantısını təşkil etdik. Bu il isə beynəlxalq

nəqliyyat məsələlərini müzakirə etdik.

Bişkek Zirvəsindən ötən bir illik müddətdə Katiblik təlimatlarınızla verilən vəzifələri yerinə yetirmək üçün çalışmış, sıx əlaqələrə əsaslanan və nəticəyə köklənmiş əməkdaşlıq anlayışını həyata keçirməyə davam etmişdir.

Məqsəd üzv ölkələr arasında bir çox sahələrdə ikitərəfli formatda mövcud əməkdaşlığı əhatəli şəkildə çoxtərəfli əməkdaşlığa çevirməkdir. Üç ildir ki, həyata keçirdiyimiz metodla əvvəlcə əməkdaşlığımızın qarşısındakı maneələri ortadan qaldırmağa, sonra da bu əməkdaşlığın möhkəmlənməsi üçün vacib addımlar atmağa

çalışırıq. Eyni zamanda, əlavə əməkdaşlıq sahələri də yaradırıq, bütün işlərimizi bir sənəddə toplayırıq. Bu üsul həyata keçirilərkən üzv ölkələrimizin mövcud qanunvericiliyinə zərər gəlməməsinə çalışırıq.

Çıxışmda qeyd edəcəyim məqamlar, geniş məlumatlar təqdim etdiyim 300 səhifədən çox olan illik fəaliyyət hesabatında vardır.

Bişkek və Qəbələ zirvələri arasında yeni başladılan əməkdaşlıq prosesləri də daxil olmaqla 20-dən çox əsas toplantı təşkil edilmişdir. Ümumiyyətlə, müxtəlif şəhərlərdə təşkil olunmuş 100-dən çox tədbirin əksəriyyətində iştirak etmişəm.

Bir il əvvəl təşkil edilən toplantının sayı 6 idi. Bu çərçivədə iqtisadiyyatla yanaşı, elm, təhsil və mədəniyyət sahələrində mövcud əməkdaşlıq prosesləri davam etdirilmişdir.

Müvafiq qurumlarımız olan TürkPA, Türk Akademiyası və TÜRKSOY ilə sıx əməkdaşlıq əlaqələri davam etdirilmişdir. Digər tərəfdən Katiblik yaradıldıqdan bəri ortaq mədəniyyətimizin inkişaf etdirilməsində və təbliğində böyük dəstəyi olan TÜRKSOY-un beynəlxalq razılaşma ilə davamlı statusa malik olması və işçilərinin hüquqlarının qorunması vacib məsələdir.

Bişkek Zirvəsindən bəri

bir çox yeniliklər olmuşdur. Türk Universitetləri Birliyi qurulmuş, Ortaq Terminologiya Komitəsinin ilk toplantısı keçirilmişdir. Toplantıda verilən qərarlar sırasına 1926-cı ildə Bakıda keçirilən birinci Türkoloji Qurultayda razılaşdırılan əlifbaya əsaslanan bir latın əlifbasının elmi işlər üçün ortaq istifadə olunmasına təqdim edilməsi qərarı daxildir. Qəbul edilən ortaq terminlərlə birgə, həmin əlifba Katibliyin və müvafiq qurumların yazışmalarında hazırda istifadə edilməkdədir. Dünyadakı türk dilindəki yer adlarının dəyişdirilməsi həqiqətini nəzərə alaraq ortaq türk dilində yer adlarının xəritəsinin Türk Akademiyasının dəstəyi ilə hazırlanması da komitənin gündəliyindədir.

(Ardı 14-cü səhifədə).